

bilten

Časopis Udruženja „Naša Jugoslavija“

Maj 2013. godine

Predgovor

Ko su Jugoslaveni danas, odnosno ko se izjašnjava ili želi izjasniti kao pripadnik jugoslavenske nacionalnosti? Da bi se dao odgovor na ovo pitanje potrebno je (htjeti) shvatiti srž ideje jugoslavenstva. Prisustvo Jugoslavena kao nacionalnosti u istorijskim, političkim i kulturnim okvirima i procesima ostavilo je neizbrisiv trag i dalo nemjerljiv doprinos progresivnim idejama i djelima svih generacija koje žive na području nekadašnje SFRJ u kontinuitetu od stvaranja ideje o zajedničkoj državi s početka XIX. vijeka pa do danas.

Svaka nacija ima svoj put stvaranja i uobličavanja koji je u mnogome praćen istorijskim uslovima, specifičnostima životnog prostora, uzajamnim ispreplitanjem uticaja sa drugim nacijama... i svaki taj put je imao i ima svoje pozitivne ili negativne periode ili pojave. Ta svojevrsna nacionalna evolucija karakteristična je za sve nacije, pa tako i za Jugoslavene. Ali, dok se drugi bave isključivo prošlošću i žale za onim što su propustili težeći da to nadoknade i, eventualno, isprave, Jugoslaveni su okrenuti budućnosti svjesni važnosti i veličine svojih dosadašnjih dostignuća.

Ko i na osnovu čega tvrdi da Jugoslaveni ne postoje? Jugoslavenima danas nije potrebno da neko potvrdi ili prihvati njihovu egzistenciju, jer to prihvataju i shvataju sami Jugoslaveni. A Jugoslaveni i Jugoslavenstvo su ono što postoji, što je tu, što predstavlja konkretno živo biće. To nije vjerovanje niti iluzija - to je stvarnost.

Jugoslaveni su se svjesno postavili izvan površnosti danas modernog i opšteprihvaćenog ideološkog fanatizma i populizma kojim se manipulišu mase i onemogućavaju društvene promjene. Jugoslaveni se nalaze izvan te bodljikave žice - unutra je ostavljeno mjesto za moderne "patriote"!

Uredništvo

IMPRESSUM

- bilten -

Časopis Udruženja
„Naša Jugoslavija“

godina IV
broj 7
maj 2013

www.nasa-jugoslavija.org
zajedno@nasa-jugoslavija.org

Objavljivanje biltena
isključivo na internetu

Izlazi dva puta godišnje

Glavni urednici

Zlatko Stojković
Frederik Goda
Dalibor Tomić

Sadržaj

Pojam i osnovna obilježja moderne nacije 4
<i>doc. dr. sc. Pavle Vukčević</i>	
Nacionalista je nikogović i kukavica 7
<i>Danilo Kiš</i>	
Zaziv 8
<i>Vladimir Nazor</i>	
Od*ebite iz moje spavaće sobe 9
<i>Sanin Milavić</i>	
Jugoslaveni danas 10
<i>Dalibor Tomić</i>	
Nova vremena 11
<i>Berthold Brecht</i>	
Štafeta mladosti danas 12
<i>Stevan Mirković, general u penziji</i>	

POJAM I OSNOVNA OBILJEŽJA MODERNE NACIJE

Teškoće na koje nailaze svi pokušaji preciznog naučnog definiranja nacije indikativne su same po sebi. Ono na što treba upozoriti jeste činjenica da je ono što podrazumijevamo pod modernom nacijom relativno nova historijska pojava za razliku od države koja je, u raznim oblicima postojala kroz čitavu historiju klasnog društva.

Nacija bi se mogla definirati kao historijskim razvojem pripremljeni i suvremenom podjelom rada uvjetovani specifični oblik ljudske zajednice u kojoj se na širokom društvenom planu ostvaruje nužni stupanj kompleksne ekonomske, političke i kulturne integracije društvenog života - svih procesa njegove reprodukcije.

Rezultati svih dosadašnjih istraživanja moderne nacije potvrđuju shvatanje da se nacije kao kvalitetno viši oblik kompleksne društvene integracije rađaju na temelju zajedništva čiju materijalnu osnovu i pretpostavku čini određeni historijski stepen društvene podjele rada. I moderne nacije spadaju u red globalnih etnosocijalnih zajednica, ali u isto vrijeme predstavljaju i novu stepenicu, nov kvalitet u historijskom procesu integracije društvenog života i oblika identifikovanja pojedinca sa društvenom sredinom kojoj pripadaju.

Elementi zajedništva iz kojih se sastoji društveno biće nacije proizvod su mnogih vijekova historijskog razvoja i ukrštanja različitih utjecaja. Zajednički jezik i manje ili više razvijena i ustaljena ekonomska povezanost, ujedinjavanje i zajednički život u užim i širim političkim (državnim) i idejnim (religijskim i drugim) zajednicama, zajednička svijest koja se formira pod utjecajem zajedničke „historijske sudbine“ i predanja o zajedničkim borbama, stradanjima i pobjedama u prošlosti, tekovine i tvorevine nacionalne kulture od mitova i običaja do umjetničkih i znanstvenih ostvarenja, određene crte kolektivnog karaktera i mentaliteta koje se razvijaju iz nagomilanog iskustva, uslovljenih oblika ponašanja i tradicija - sva ta socijalna građa iz koje se u datom historijskom trenutku formira nacija ima svoju složenu genezu i evoluciju.

Historijski trenutak nastajanja nacije je u suštini samo trenutak zgušnjavanja i tješnjeg unutarnjeg povezivanja svih onih elemenata zajedništva koji su

već latentno prisutni i stvoreni tokom historije. Zbog toga osobeni putevi formiranja nacije u pojedinim dijelovima svijeta i u pojedinim slučajevima, konkretne karakteristike pojedinih nacija, njihove društvene aspiracije i ponašanja kao i njihovi odnosi sa drugim nacijama - sve to se ne može bliže objasniti ako se ne uzme u obzir konkretna geneza svakog od onih elemenata iz kojih se sastoji društveno biće nacije i ako se ne vodi računa o tome kako su u konkretnim slučajevima i u dugoj sukcesiji historijskih procesa i zbivanja djelovali svi oni faktori za koje se s razlogom smatra da imaju posebne važnosti u procesu formiranja nacije. Slabost mnogih teorijskih koncepcija i tumačenja nacionalnog fenomena i leži u tome što se ne uočava dovoljna povezanost i međuovisnost ali i protivrječnost između kontinuiranih historijskih procesa koji prethode formiranju nacije i samog momenta nastajanja novog kvaliteta koji je determiniran novim potrebama društvenog razvoja na datom stupnju razvijenosti materijalnih proizvodnih snaga, iz čega se rađa nešto bitno novo u odnosu na prethodnu evoluciju.

Suvremena nacija i nacionalna država i sve što je s njima neposredno vezano spadaju u sferu ideologiziranog mišljenja opterećenog mnogim apriornim sudovima i duboko ukorijenjenim predrasudama u pogledu vlastite nacije i pripadnika drugih nacija. Razlog treba tražiti u tome što nacija nije nikada samo objektivno dati segment društvene realnosti nego i subjektivna kategorija - „duhovni princip“. Pripadnost naciji uključuje, dakle, kao svoju bitnu komponentu, subjektivno osjećanje pripadnosti toj naciji tj. uključuje element već uobličene nacionalne svijesti. Nacija je zadobila tako veliki značaj u životu suvremenog društva, u društvenoj svijesti, zbog toga što se upravo preko nje ostvaruje proces objektivnog poistovjećivanja pojedinca s određenom globalnom zajednicom. U tokovima vitalnim za svako društvo, u procesima političke i opće socijalizacije ličnosti, nacionalna identifikacija je zadobila odlučujući značaj. Ta identifikacija nije nikada samo svjesna nego i spontana, nije samo nacionalna, nego i emotivna. Nema nacije bez odgovarajuće društveno - psihološke nadgradnje, bez nacionalne ideologije. Nema nacionalne ideologije koja bi bila nepristrasna, „samokritična“ i „emotivno neutralna“, slobodna od „strasti i predrasuda“.

Oblikovanje nacionalne svijesti, formiranje predsta-

va pripadnika nacije o sopstvenom nacionalnom identitetu je izuzetno složen i više emotivan, nego racionalan ideološki proces. Tražiti od nacionalne ideologije da ona bude nešto što je u protivrječnosti sa samom njenom prirodom i funkcijom, ustvari je čista iluzija. Vraćanje građanina, vraćanje čovjeka, pojedinca u naručje nacije i nacionalne države u uvjetima društvene anemije, nema uvijek istu sadržinu i isti konkretan smisao. Jedna je situacija ako se pojedinac baca u naručje nacije i nacionalne države zbog toga što se osjeća egzistencijalno ugroženim i nesiguran u društvu gdje nema neposrednijeg socijalnog i emotivnog oslonca, koji se, dakle, predaje državi da bi ga ona zaštitila i oslobodila obveza da se sam opredjeljuje i sam brani, a druga je situacija ako se on, inače već zaštićen mehanizmom pravne države i demokratskim institucijama, orjentira prema naciji da bi ostvario čvršću vezu sa kulturnom baštinom svoje nacije i sa tekućim životom i stvaralaštvom u okviru te nacionalne kulture. Da li će se ostvariti u praksi jedan ili drugi tip nacionalne povezanosti, da li će nacija, nacionalna zajednica sa kojom se pojedinac poistovjećuje bez ostatka, biti kolektivni štit ili zaklon u odnosu na druge nacije, rov u međunacionalnim ratovima, ili će tješnje povezivanje za nacionalnu kulturu sopstvene nacije oplemjenjivati čovjekovu ličnost, učiniti je samopouzdanijom i duhovno bogatijom – to zavisi u najvećoj mjeri od razvijenosti stvarnog demokratskog pluralizma.

Asinhronija u nastanku nacije: "stare" i "nove" nacije

Društveno-historijski proces formiranja novih nacija i nacionalnih država ne daje osnovu za bilo kakav utopistički optimizam u smislu očekivanja harmoničnih odnosa budućnosti. Kao i svaki drugi proces društvenog preobražaja i formiranje nacije ima svoje unutrašnje zakonitosti i protivrječnosti, ali nastajanje spontane harmonije i unutrašnjeg sklada u odnosima između nacija i nacionalnih država i konačno, prevazilaženje nacionalnih podjela nije ničim unaprijed zagarantirano.

Formiranje modernih nacija predstavlja veliki kvalitativni skok naprijed u stvaranju uvjeta i mogućnosti za kompleksnu društvenu integraciju, što na datom stupnju razvoja podstiče ukupni društveni napredak. Ali su, također, ovi isti procesi i procesi dezintegracije nekih ranih okvira šireg povezivanja društva i društvenih grupa.

Upravo stvaranje zatvorenih nacionalnih država može se pokazati kao jedna stalna i velika prepreka procesima integracije u širim nadnacionalnim okvirima i onda kada ta integracija postane društveno neophodna. Nacije i nacionalne države su same po sebi vrlo složene, antinomične društvene pojave, okviri i forme društvene realnosti u kojima se ukrštaju objektivni i subjektivni faktori različitog usmjerenja i sadržaja. Dok postoje nacije i nacionalne podjele stanje neke harmonije u međunacionalnim odnosima koja bi isključila svako trvenje među oprečnim nacionalnim interesima je nešto što je u društvenoj praksi nedostižno. Jedan od bitnih faktora stalnog remećenja jednom uspostavljene ravnoteže i kompromisnog usklađivanja nacionalnih interesa je i sama činjenica da je historijski proces formiranja nacija neravnomjeran i nesinhroniziran, da to rađa stalne konflikte i nameće potrebu iznalaženja novih rješenja koja bi više odgovarala realnim odnosima snaga stvorenim takvim objektivnim razvojem. Ideje vodilje i političke aspiracije nacije u nastajanju uvijek su destruktivne i prevratničke u odnosu na postojeće stanje i već uspostavljene međunarodne odnose. Zbog toga je teško i pretpostaviti harmonične i usklađene odnose između historijski starijih i novijih nacija, onih koje su već ostvarile svoje pretenzije na svoju sopstvenu državu i onih koji se za nju tek bore.

„Zakasnjelo“ ne očekuje ni slobodan nezaposjednut geopolitički prostor za njihov budući razvoj, ni dobrodošlica onih političkih sila (državnih tvorevina) starijeg datuma ili „starijih nacija“ koje su taj prostor već zaposjele. Što je uži i izolovaniji geopolitički prostor na kojem se stvaraju ovakve konfliktne situacije to su oštrina i komplikovanost tih konflikata veći. Neke oblasti suvremenog svijeta postale su notorne upravo kao čvorište ovakvih izuzetno složenih i naizgled nerješivih protivrječnosti i permanentnih, čas latentnih, čas otvorenih sukoba na etičko-nacionalnoj (nacionalističkoj) osnovi, sukoba u kojima iracionalne sile zaslijepljenog i fanatizovanog ksenofobičnog šovinizma nude kao jedino „pravo i konačno rješenje“, međusobno uništavanje zavađenih naroda, dakle genocid; tragičan primjer za to jeste građanski rat u Jugoslaviji.

Nacionalna suverenost

Problem nacionalne suverenosti je poseban i veoma delikatan teorijski i praktični problem. On postoji

onoliko dugo koliko postoji i moderna nacija, čiji nastanak vremenski koincidira sa stvaranjem moderne države. Moderna država nastala je u formi nacionalne države, tj. kao najviša (i najčvršća) politička organizacija jedne nacije. Jedno od dva suštinska obilježja suverenosti - državna vlast je nezavisna od bilo koje druge vlasti - istovremeno predstavlja realizovanu težnju nacije da bude neovisna i u tom smislu suverena. Ali, kao što pomenuto obilježje suverenosti - neovisnost - direktno zavisi od drugog njegovog obilježja - riječ je o najvišoj državnoj vlasti, koja je, u određenom smislu, apsolutna jer je nedjeljiva, neprenosiva i neotuđiva. Tako i suverenost nacije dijeli to apsolutističko svojstvo suverenosti države. Nacija može biti suverena samo ako se organizira kao država. Suverenost u smislu državnosti nije, međutim, suštinsko svojstvo nacije kao zajednice (kolektiviteta). U modernoj historiji su postojale i postoje nacije koje nisu organizirane kao neovisne države, ali koje zbog toga nisu ništa manje nacije od onih koje posjeduju svoje neovisne države.

Moderna historija pokazuje da u najvećem broju slučajeva postojanje nacije ne ide u korak s državnim formom njene egzistencije. Bitan ograničavajući faktor za realizaciju tendencije jedna nacija - jedna država jeste međunarodni poredak. Kao poredak čiji su članovi postojeće i međusobno priznate države, one propisuju pravila kojima treba da se reguliraju uvjeti pod kojima se međunarodno priznaje nastanak novih država. Jedan od većih teorijskih i političkih nesporazuma izaziva načelo o pravu naroda na samoopredjeljenje koga se pridržavaju sve nacije kad žele da realiziraju suverenost tj. nacionalnu državnost.

Pravo na samoopredjeljenje naroda ostvaruje sa stanovišta međunarodnog prava (Povelja OUN iz 1945., Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima 1966. članak 1), samo onda kada ono nije u neskladu sa principima teritorijalnog integriteta države. Ovaj uvjet, koji štiti međunarodni poredak postavljen je u Deklaraciji OUN o načelima međunarodnog prava o prijateljskim odnosima i suradnji među državama 1970., Završni akt KEBS-a iz 1975. godine. U tom smislu svaki jednostrani akt stvaranja (nacionalne) države smatra se secesijom i kao takav nema uporište u međunarodnom pravu. Do bitnog narušavanja ovih međunarodnih pravila, ne samo od strane pojedinih nacionalnih političkih elita već i od strane pojedinih država i međunaro-

dnih organizacija (u ovom slučaju Europska zajednica i Katolička Crkva) došla je, međutim, u slučaju republika Jugoslovenske državne krize 1991/92 godine, kada su jednostrani akti secesije nekih jugoslovenskih republika prihvaćeni kao legitimno ostvarenje prava na samoopredjeljenje nekih nacija u tim republikama. U tom slučaju nije vođeno računa o načelu teritorijalnog integriteta Jugoslavije kao države.

U današnje vrijeme izrazitih potreba za višedržavnim političkim integracijama različitog stupnja i oblika, nacionalna suverenost u svom tipičnom autarkičnom obliku postaje anahrona i ako se taj izraz uopće legitimno zadržava, onda je riječ o simbolu za kulturni identitet naroda (u etničkom smislu nacije) koji u novom nastajućem pluralizmu može samo da dobije još veći značaj.

Umjesto zaključka

Žrtvovanje autonomnog društvenog subjektiviteta pojedinca na oltar nacionalnog jedinstva i u interesu ostvarivanja „najviših nacionalnih ciljeva“, samo pospješuje pretvaranje nacije u globalnu zajednicu totalitarnog tipa koja pretenduje da u sebi apsorbira ukupnost ljudske ličnosti, čime se prostor demokratske slobode pojedinca, društvenih grupa i autonomije civilnog društva u cjelini drastično reducira. Pluralizam autonomnih nosilaca najrazličitijih društvenih organizacija, slobodnih i neovisnih od državne kontrole, reducira se na pluralizam monolitnih nacionalnih zajednica koje se nalaze u stalnoj međusobnoj konfrontaciji, preuzimajući na sebe ulogu jedino relevantnih i utjecajnih subjekata u procesu političkog odlučivanja i usmjeravanja društvenih poslova uopće. Preko apsolutiziranja dominantne pozicije nacije u životu pojedinca i u organizaciji na isključivo nacionalnoj osnovi, dopijeva se ponovo u ovakvu ili onakvu formu totalitarizma i antidemokratskog monolitizma, koji se jednom uspostavljen, sam iz sebe reprodukuje.

Piše: doc. dr. sc. Pavle Vukčević
Udruženje "Naša Jugoslavija"
e-mail: pavlevukcevic@gmail.com

NACIONALISTA JE NIKOGOVIĆ I KUKAVICA

Napisao: Danilo Kiš

Objavljeno u listu "Glas antifašista"

Nacionalizam je, pre svega, paranoja. Kolektivna i pojedinačna paranoja.

Kao kolektivna paranoja, on je posledica zavisti i straha, a iznad svega posledica gubljenja individualne svesti, te prema tome kolektivna paranoja i nije ništa drugo do zbir individualnih paranoja doveden do paroksizma.

Ako pojedinac, u okviru društvenog projekta, nije u stanju da se "izrazi" ili zato što mu taj društveni projekt ne ide na ruku, ne stimuliše ga kao individuu ili ga sprečava kao individuu, što će reći ne daje mu da dođe do svog entiteta, on je primoran da svoj entitet traži izvan identiteta i izvan tzv. društvene strukture. Tako on postaje pripadnik jedne skupine koja sebi, bar na izgled, postavlja kao zadatak i cilj probleme od epohalne važnosti: opstanak i prestiž nacije ili nacija, očuvanje tradicije i nacionalnih svetinja, folklornih, filozofskih, etičkih, književnih itd. Sa teretom takve tajne, polujavne ili javne misije, N.N. postaje čovek akcije, narodni tribun, privid individuuma. Kad smo ga već sveli na tu meru, na njegovu pravu meru, pošto smo ga izdvojili iz krda u koje se on sam smestio ili gde su ga drugi smestili, imamo pred sobom individuu bez idividualnosti, nacionalistu, rođaka Žila (Jules).

To je onaj Sartrov Žil, koji je porodična nula, čija je jedina osobina da ume da prebledi na pomen jedne jedine teme - Engleza. To bledilo, to drhtanje, ta njegova "tajna", da ume da prebledi na pomen Engleza, to je jedino njegovo društveno biće i to ga čini značajnim, postojećim: nemojte pred njim pominjati engleski čaj, jer će vam svi za stolom početi namigivati, davaće vam znake rukama i nogama, jer Žil je osetljiv na Engleze, zaboga, pa svi to znaju, Žil mrzi Engleze, a voli svoje, Francuze - jednom rečju, Žil je ličnost, on postaje ličnost zahvaljujući engleskom čaju.

Ovaj i ovakav portret, primenjiv na sve nacionaliste, može se slobodno, a po ovoj šemi, razviti do kraja: nacionalista je, po pravilu, kao društveno biće i kao pojedinac, podjednako ništavan. Izvan ovog opredeljenja on je nula. On je zapostavio porodicu, posao (uglavnom činovnički), literaturu (ako je pisac), društvene funkcije, jer su one isuviše sitne u odnosu na njegov mesijanizam. Treba li reći da je on, po opredeljenju asketa, potencijalni borac koji čeka svoj čas. Nacionalizam je, da parafraziram Sartrov stav o antisemitizmu, "potpun i slobodan izbor, globalan stav koji čovek prihvata ne samo prema drugim nacijama nego i prema čoveku uopšte, prema istoriji i društvu, to je istovremeno strast i koncepcija sveta".

Nacionalista je, po definiciji, ignorant. Nacionalizam je, dakle, linija manjeg otpora, komocija. Nacionalisti je lako, on zna ili misli da zna, svoje vrednosti, svoje, što će reći nacionalne, što će reći vrednosti nacije kojoj pripada, etičke i političke, a za ostale se ne interesuje, ne interesuju ga, pakao to su drugi (druge nacije, drugo ple-

me). Njih ne treba ni proveravati. Nacionalista u drugima vidi isključivo sebe - nacionaliste. Pozicija, rekostmo li, komotna. Strah i zavist. Opredelenje, angažovanje koje ne iziskuje truda. Ne samo "pakao to su drugi", u okviru nacionalnog ključa, naravno, nego i: sve što nije moje (srpsko, hrvatsko, francusko...) to mi je strano. Nacionalizam je ideologija banalnosti. Nacionalizam je, dakle, totalitarna ideologija.

Nacionalizam je, uz to, ne samo po etimološkom značenju, još poslednja ideologija i demagogija koja se obraća narodu. Pisci to najbolje znaju. Stoga je pod sumnjom nacionalizma svaki pisac koji deklarativno izjavljuje da piše "iz naroda i za narod", koji svoj individualni glas tobože potčinjava višim, nacionalnim interesima. Nacionalizam je kič (a da se podsetimo, kič bi se mogao meriti stepenom banalnosti svojih asocijacija - A. Mol.), u srpsko-hrvatskoj varijanti, nacionalizam je borba za prevlast oko licitarskog srca.

Nacionalista, u principu, ne zna ni jedan jezik, niti tzv. varijante, ne poznaje druge kulture - ne tiču ga se. Ali stvar nije tako prosta. Ako i zna neki jezik, što će reći da kao intelektualac ima uvid u kulturno nasleđe neke druge nacije, velike ili male, to mu znanje služi samo tome da uspostavlja analogije, na štetu onih drugih, naravno. Kič i folklor, folklorni kič, ako vam se tako više sviđa, nisu ništa drugo do kamuflirani nacionalizam, plodno polje nacionalističke ideologije. Zamah folklorizma, kod nas i u svetu, nije antropološke prirode, nego nacionalističke. Insistiranje na famoznom couleur locale-u takođe je, ako je izvan umetničkog konteksta, što će reći da nije u službi umetničke istine, jedan od vidova nacionalizma, prikriivenog.

Nacionalizam je, dakle, prevashodno negativitet, nacionalizam je negativna kategorija duha, jer nacionalizam živi na poricanju i od poricanja. Mi nismo ono što su oni. Mi smo pozitivan pol, oni negativan. Naše vrednosti, nacionalne, nacionalističke, imaju funkciju tek u odnosu na nacionalizam onih drugih: mi jesmo nacionalisti, ali oni su to još i više, mi koljemo, kad se mora, ali oni još i više; mi smo pijanci, oni alkoholičari;

naša istorija je ispravna samo u odnosu na njihovu, naš jezik je čist samo u odnosu na njihov. Nacionalizam živi od relativizma. Ne postoje opšte vrednosti, estetičke, etičke itd. Postoje samo relativne. I u tom smislu, u prvom redu, nacionalizam jeste nazadnjaštvo. Treba biti bolji samo od svoga brata ili polubrata, ostalo me se i ne tiče. Skočiti malo više od njega, ostali me se ne tiču. To je ono što smo nazvali strah. Ostali čak imaju pravo da nas dostignu, da nas prestignu, to nas se ne tiče. Ciljevi nacionalizma uvek su dostižni ciljevi, dostižni jer su skromni, skromni jer su podli. Ne skače se, ne baca se kamena s ramena da bi se dostigao svoj sopstveni maksimum, nego da bi se nadigrali oni, jedini, slični, a tako različni, zbog kojih je igra i započeta.

Nacionalista se, rekosmo, ne boji nikoga, osim svog brata. Ali njega se boji strahom egzistencijalnim, patološkim: pobjeda izabranog neprijatelja jeste njegov apsolutni poraz, ukidanje njegovog bića. Pošto je strašljivac i nikogović, nacionalista ne ističe sebi više ciljeve. Pobjeda nad izabranim neprijateljem, onim drugim, jeste apsolutna pobjeda. Stoga je nacionalizam ideja beznađa, ideologija moguće pobjede, zagarantovana pobjeda, poraz nikad konačan. Nacionalista se ne boji nikoga, "nikoga do Boga", a njegov bog jeste bog po njegovoj meri, bleđi rođak Žil, negde za nekim drugim stolom, njegov brat rođeni, isto toliko nemoćan kao i on sam, "ponos porodice", porodični entitet, svesni i organizovani deo porodice i nacije - bleđi, blesavi rođak.

Rakli smo, dakle, biti nacionalista znači biti individuum bez obaveze. "To je kukavica koja ne želi da prizna svoj kukavičluk; ubica koji potiskuje svoju naklonost ka ubistvu, nemoćan da je sasvim priguši, a koji se, ipak, ne usuđuje da ubije, osim iz potaje ili anonimnosti gomile ili u nekakvom pravednom ratu. Nezadovoljnik koji u mirnodopsko vreme ne usuđuje da se pobuni iz straha od konsekvenci svoje pobune" - slika i prilika citiranog Sartrovog antisemite. I odakle, pitamo se, taj kukavičluk, to opredeljenje, taj zamah nacionalizma u naše doba? Pritisnut ideologijama, na marginama društvenog kretanja, zbijen i izgubljen među konfrontiranim ideologijama, nedorastao individualnoj pobuni, jer mu je ona uskraćena, individuum se našao u procepu, u praznini: ne učestvuje u društvenom životu, a društveno biće, individualista, a individualnost mu uskraćena u ime ideologije. I šta mu preostaje drugo nego da svoje društveno biće traži drugde? Nacionalista je refulirani individualista, nacionalizam je refulirani (kolektivni) izraz tog i takvog individualizma, ideologija i antiideologija.

Danilo Kiš (1935. - 1989.), jedan od najvećih južnoslovenskih pisaca, bio je izuzetan stilista širokog obrazovanja. U njegovim djelima je sažeta sva gorčina surovog 20. vijeka, "zver-veka" – kako ga je s pravom označio. Pisao je njegovanim stilom, s moderno shvaćenom fabulom. Pisao je na osnovu stvarne dokumentarne građe i stvarnih historijskih likova, a stilski ti su tekstovi potpuno "kiševski" obrađene priče.

ZAZIV

Duše Srba i Hrvata,
otvori nam zlatna vrata
bratstva i jednakosti:
sjemenje smo iste sjetve,
zrnevlje smo iste žetve
na njivama vječnosti!

O Vardare, Drino, Savo,
siva Ramo, more plavo
Jadranskih obala,
najbistrije dajte vode,
da nas žuč oslobode
što nas dugo trovala!

Hrvata i Srba duše,
ti rasprši magle i tmuše,
obzorje nam očisti!
Ti oplodi što ne rodi!
Ti nas makni, ti nas vodi,
stazama budućnosti!

Vladimir Nazor

OTVORENO PISMO PROTIVNICIMA "MIJEŠANIH" BRAKOVA

Kao odgovor na istupe Nikole Pejakovića, Vedada Spahića, Mustafe Spahića, Džemaludina Latića i drugih ništaljdi, upućene 'mješovitim' brakovima i osobama koje potječu iz njih, sarajevski glumac Sanin Milavić napisao je osobni ljudski odgovor koji bi trebao posramiti sve one koji sebi daju za pravo naređivati tko će koga voljeti i s kim će tko živjeti. Pod uvjetom, naravno, da nisu potpuno imuni na sram, što je vrlo vjerojatno.

OD*EBITE IZ MOJE SPAVAĆE SOBE

Sanin Milavić

Već gotovo dvije decenije gledam vas kako se vi profesori, doktori, laureati, doajeni, sa ogromnom voajerskom strašću naguravate u spavaću sobu moje rahmetli nane Vezire i moga pokojnog dede Nedeljka. Gledam vas kako vidno uzbuđeni stojite kraj bračne postelje mojih roditelja, Envera i Mire, pokušavajući dokučiti o čemu misle dok začinju mog brata i mene. Znam i to da ni u najdubljoj intimi ni moja supruga Maja i ja nismo sami. Gledam vas kako mome sinu Lunu mjerite težinu, visinu, obim glave, izgled genitalija sve sa takvim perverznom zadovoljstvom kakvo samo iskreni fetišist može osjetiti. Gledam vas kako pisuckate u svoje notese, govorite u diktafone, slikate, snimate, pišete naučne radove kroz moje tri generacije i kako vam i dalje nije jasno KAKO? Vaša fascinacija mojom genealogijom koja kulminira pukim postojanjem moga djeteta je toliko neutaživa da svako malo gazite granice pristojnosti nepozvano upadajući u moju kuću u nadi da ćete ovaj put konačno shvatiti i objasniti svijetu KAKO?

Da se to više ne bi dešavalo pojasniću vam sam par stvari. Nana i deda su se razveli na vrhuncu CK SK ali ne zbog partije, Allaha ili krsne slave već zbog toga što je deda bio alkoholičar i ženskaroš. Moji roditelji su još uvijek u braku ne uprkos tome što su u miješanom braku već zato što su se prije trideset i kusur godina našli i još uvijek se vole. Mene i moga brata Jasmina nisu stvorili Josipu Brozu na ponos već zato što su nas željeli i nije prošao dan u našem životu, a da nam to nisu stavili do znanja. Ni ja nisam u braku u inat nekome. Maja i ja kad se svađamo, ne svađamo se oko toga tucamo li jaja ili režemo li baklavu, niti koju će vjeronauku naše dijete pohađati, već oko toga ko je kriv što je taj dan suđe neoprano, što je jedno od nas dvoje od umora zaspalo, pa se i ne vidjesmo ili kako ćemo spojiti 30 dana bez dugova.

Moje dijete vam se čini možda malo frustrirano, ali to nije zato što nema identiteta, već zato što je krenuo u vrtić, pa se teško miri sa činjenicom da sve igračke na svijetu nisu njegove.

Ako vam i dalje ništa nije jasno ne sekirajte se, ja vas shvatam. U vašem dvodimenzionalnom svijetu nije ni čudo da sam vam predmet fascinacije. Nije ni čudo da sam vam stran, da vam smetam, da vam izgledam kao greška. Samo u takvom svijetu vi i možete biti profesori, doktori, laureati, doajeni, vođe i tumači morala, vjere, etike i estetike. Ja vam smetam, jer nikada neću dopustiti da budem meso (niti miješano niti ikakvo) za vaše topove i zato što nikada neću dopustiti da preko raskomadanih leševa moje porodice stižete svoje nagrade i zvanja kao što to već decenijama radite. Ja vam smetam zato što vas mogu vidjeti odande odakle vi sebe u vašem plošnom svijetu ne možete, da vas vidim kakvi jeste – mali, osrednji, uskogruđi, nepristojni, voajeri koji mrze iz straha, jer ne mogu da shvate.

Iznenadićete se ali ja vas mogu vidjeti takvim ne zato što sam iz miješanog braka, već zato što su me roditelji učili da mislim, da čitam, da učim i da volim, a učili su me tomu ne zato što su oni iz miješanog braka već zato što su bili i ostali dobri roditelji.

To je sve što vam od odgovora mogu ponuditi, pa ako vam je išta jasnije drago mi je da sam vam pomogao. Sada vas lijepo i pristojno molim da odjebete iz moje spavaće sobe, iz sobe moga djeteta, iz maternice moje supruge i od mojih hromozoma, pa fino kroz hodnik, na vrata, pa desno u lift i pritisnite dugme PR. Dugme za podrum na žalost nije u funkciji.

Tekst Sanina Milavića
preuzet sa portala "e-novine"

JUGOSLAVENI DANAS

Jugoslaveni ili pripadnici jugoslavenske nacionalnosti spadaju u onaj dio društvene stvarnosti o kom se danas malo i nerado govori. Postoje tvrdokorni stereotipi prema kojima se o njima šablonski ponavljaju neistine ispunjene pogrešnim interpretacijama i shvatanjima, maglovitom fantazijom, nedokučivom mržnjom kleronacionalista, tobožnjih patriota. Predrasude tipične za naše balkansko podneblje prate ih bez prekida od buđenja ideje do danas sa više ili manje intenziteta, a u zavisnosti od opštih okolnosti i interesa. Ali, isto tako neprekidno i uporno, Jugoslaveni se hvataju u koštac sa ograničenim načinom razmišljanja, uvijek iznova ispravljaju pogrešna tumačenja i, na žalost protivnika - bilježe uspjehe. Polako ali sigurno povećava se krug onih koji shvataju na šta se misli kada se pojavi izjava "Ja sam Jugoslaven!".

Jugoslavenstvo nije politička opcija, biti Jugoslaven ne znači kalkulirati i varati sebe i druge, već se jasno opredijeliti! Izjasniti se kao Jugoslaven ne donosi političku ili ekonomsku korist, tu nema prestiža, time se ne postaje bolji ili lošiji. To znači shvatiti i prihvatiti realnost da onaj drugi nije ugrožen, ne posmatrati ga kao smetnju već kao bogatstvo, ne prisiljavati ga na odlazak već ga ohrabriti zajedničkom perspektivom, ne oduzimati mu pravo na postojanje već mu ponuditi jednake mogućnosti... Biti pripadnik jugoslavenske nacionalnosti znači biti racionalni kosmopolit, pripadati ogromnom kulturnom prostoru bez prihvatanja ili nametanja granica i spoznati sopstveni identitet istovremeno odstranjujući negativni uticaj nazadnih društvenih pojava i kretanja.

Jugoslavija je okrutno razbijena, a neki od naroda koji su u prošlosti zajedno radili na njenom stvaranju videći tada u njoj konačno ostvarenje sna o zajedničkom geopolitičkom, privrednom i kulturnom prostoru i životu, napustili su tu prvobitnu ideju i krenuli svako svojim putem. Koliko je taj put ispravan i napredan pokazaće vrijeme i procijeniti generacije koje dolaze. Prilike koje su nastupile nakon razbijanja svakako su pokazale pravo lice borbe za "slobodu", "nezavisnost" i "demokratiju". Isto tako svoje su istinske namjere pokazali svi oni koji su, zasnovanu na nacionalnim temeljima, tu borbu započeli i vodili, a kao što vidimo sve nastavljaju i danas. Pri tome se pitanje nacionalne pripadnosti obavezno postavlja u prvi plan, a nepodobnost shvata kao neoprostiva greška.

Jugoslaveni, kao svjedoci jednog izrazito progresivnog perioda razvoja cijelog jednog društva u kome su i sami učestvovali do 1991. godine, ali i kao svjedoci jednog surovog zločina nakon toga, u kome su posmatrani kao najveći neprijatelji novog poretka, zauzimaju posebno mje-

sto na listi neugodnih savremenika. Postojale su tendencije, a njih ima i danas, po kojima je pitanje pripadnika jugoslavenske nacionalnosti pokušano riješiti na jednostavan način argumentacijom da bez Jugoslavije nema ni Jugoslavena. Zagovornici takvih shvatanja pomislili su da je nestankom Jugoslavije zapečaćena sudbina Jugoslavena. To, međutim, nije baš tako.

Danas se suočavamo sa gomilom neistina ili poluistina o Jugoslavenima. Velika većina "stručnjaka" istorijske činjenice prilagođava svojim potrebama pokušavajući istovremeno svoj pristup predstaviti kao jedini ispravan. Ali, istorija se ne može promijeniti, ona se, to doživljavamo svakodnevno, može samo falsifikovati. Od rađanja ideje, pa do danas stanovnici ovog podneblja koji se osjećaju kao pripadnici jugoslavenske nacionalnosti doživljavaju prisvajanje, brisanje, negiranje sa raznih strana i od raznih naroda. Međutim, Jugoslaveni ne pripadaju nikome, oni su autentični predstavnici i nasljednici jedne progresivne vizije rođene zajedno sa rađanjem ideje o stvaranju jedne zajedničke države svih naroda koji žive na prostoru nekadašnje SFRJ.

Pri tome se mora napomenuti - ova ideja ne obuhvata samo Južne Slavene, već sve one koji se osjećaju i žele izjasniti kao Jugoslaveni. Ideja je zaživjela davno, a svoje konkretne oblike zadobila je početkom XIX. vijeka kada je otvoreno i jasno počelo njeno zagovaranje, unikatna je i svakako ima svoj kontinuitet koji nije moguće negirati.

Jugoslaveni sebe ne doživljavaju kao nekakvu "nadcijiju", ne stoje iznad ostalih. Oni koji takvo nešto izjavljuju i zagovaraju zapravo prikriveno žele sebe predstaviti u inferiornom položaju, ugroženom od strane

Jugoslavena ili, pak, očekuju od drugih da "svoju" nacionalnost "napuste" i prihvate tzv. zajedničku, što nema ni teoretsko, a ni praktično uporište. Isto tako je pogrešno Jugoslavenstvo tumačiti kao nekakav konglomerat svih nacija koje žive na području nekadašnje SFRJ. Takav pristup je potpuno pogrešan, jer izjednačava dvije različite stvari - pripadnost državi (državljanstvo) i pripadnost naciji (nacionalnost). Naš najvažniji zadatak leži upravo u tome pokazati i dokazati da smo mi autohtona nacionalnost, koja ne ugrožava niti negira postojanje drugih nacionalnosti, već ih, naprotiv, smatra i prihvata kao ravnopravne i jednake.

Jugoslaveni se vide i doživljavaju kao dio jedne tradicije bogate velikim istorijskim događajima, koji su se neizbrisivo urezali u njihovo postojanje. U svojoj neprestanoj težnji za nezavisnošću oni slobodu, mir, toleranciju i jednakost shvataju kao imperativ za budućnost i izgradnju kvalitetnih odnosa unutar svakog progresivnog društva. Pri tome je jedno od najvažnijih pitanja uvijek pripadalo odnosima u cjelokupnom društvu, gdje se svaki pojedinac osjeća sigurnim kao dio cjeline, svjestan da ga ta zajednica neće odbaciti.

Jugoslaveni rado preuzimaju ulogu razbijanja nametnutih šablona i izlaze iz okvira uskih interesa samozvanih elita. Identitet Jugoslavena kao nacije odiše kosmopolitizmom, karakterističan je po svom multikonfesionalizmu, po svojoj diskretnosti i umjerenosti, nije agresivan, ne nameće se kao identitet jednomnog kleronacionalizma. Jugoslaviju kao višenacionalnu državu, Jugoslaveni su shvatali i prihvatili kao zajednicu istih, istinski su živjeli njeno zajedništvo, jednakost i ravnopravnost. U takvom okruženju nisu imali potrebe da se ističu, niti im je padalo na pamet da se osjećaju ugroženim iako su, iz današnje perspektive gledano, bili zapravo ugroženi više nego drugi. Diskretnost i umjerenost karakterišu odnose Jugoslavena sa drugima na svakom nivou bez mentalnog i kulturnog otpora, koji druge nacije na ovom području sprječava da međusobno sarađuju.

Jugoslaveni ili pripadnici jugoslavenske nacionalnosti nisu stisnuti u političke ili vjerske okvire, mogu imati različita državljanstva, ime i prezime ili porijeklo im ne otkrivaju nacionalnu pripadnost. Oni su svuda oko nas, ima ih brojčano mnogo više nego što se misli i lažno prikazuje. Jugoslavenstvo nije nikada izgubilo svoju progresivnu idejnu ulogu, ali ga napokon treba postaviti potpuno drugačije od načina na koji ga se stereotipno predstavlja i pokušava degradirati. Emancipacija Jugoslavena kao nacionalnosti neće nastati unutar političkih aparata sadašnjih država nego van njih, jer kao što su masovni mediji postali prepreka javnom mnijenju tako su i politički i vjerski aparati postali prepreka nacionalnoj emancipaciji.

Jugoslaveni nisu alternativa kleronacionalizmu, jer bi to značilo upoređivati se s njim, odnosno težiti stvaranju njegove suprotnosti. Jugoslaveni se doživljavaju kao specifičan oblik nacionalne pripadnosti, nenametljiv i neopterećen prošlošću, koju karakteriše nepostojanje teritorijalnih pretenzija što predstavlja upravo presudnu vrijednost moderne nacije.

Pripremio:
Dalibor Tomić

NOVA VREMENA

Nova vremena ne počinju odjednom.
Moj deda je već živio u novom vremenu,
moj će unuk sigurno još živjeti u starom.

Novo se jelo jede starim viljuškama.

Samohodna vozila još nisu bila novo vrijeme,
ni tenkovi,
avioni iznad naših krovova još to nisu bili,
ni bombarderi.

S novih antena stizale su stare gluposti.
Mudrost se prenosi od usta do usta.

Berthold Brecht

ŠTAFETA MLADOSTI

Svake godine iznova postavlja se pitanje svrsishodnosti nošenja štafete mladosti. Šta nam ona danas predstavlja, da li je njeno značenje izgubilo svoju nekadašnju ulogu ili se upornim održavanjem ove manifestacije želi pokazati da dio stanovništva nekadašnje SFRJ želi očuvati tradiciju? Mnogi se rado sjećaju starih vremena i sleta na stadionu JNA u Beogradu i koriste priliku da ponovo posjete Kuću cveća i prisustvuju proslavi zajedno sa mnoštvom posjetilaca iz svih krajeva regiona.

U ovom broju bilten-a prenosimo mišljenje penzionisanog generala JNA Stevana Mirkovića i njegov prijedlog za eventualno drugačije oblikovanje dosadašnjeg provođenja ove manifestacije.

Sanije Hyseni predaje štafetu mladosti drugu Titu 1979. godine

Moje mišljenje

Razmišljam već duže vreme o štafeti mladosti. Postoji određeni interes da se ona organizuje i danas. To imamo već u Beogradu, u udruženju "Pavle Korčagin", u Tivtu to organizuje "Generalni konzulat SFRJ", a to rade i u Skoplju, Rijeci, Novom Sadu, Subotici itd.

Nije dovoljno razjašnjeno mesto i uloga štafete danas. Po mom mišljenju nije svrsishodno donositi štafetu u Kuću cveća i stavljati je pored onih koje je Maršal Tito primao dok je bio živ.

Štafeta je, kao što znamo, nosila pismo-pozdrav Titu od omladine Jugoslavije, podržavala njegovu poštovanost za dobro zemlje i pozelela dug život i uspešan rad u budućnosti. Njena današnja uloga i mesto moraju biti drugačiji. Mislim da je treba primati pojedinac ili udruženje koje te godine najviše doprinosi očuvanju dela druga Tita, ali i njegovom daljem razvoju. To bi bilo priznanje, nagrada za njihov uporan i dragocen rad.

Svakako ima mnogo lepih primera naročito pojedinaca koji nastavljaju Titovo delo, ali ga i unapređuju i ovo je prilika da se svi okupe tamo gde je to moguće. U grupu istaknutih spadaju brojna udruženja i pojedinci od kojih neki sigurno mogu biti kandidati već za ovogodišnju štafetu.

Nošenje štafete treba da prate i različite manifestacije u

mestima gde se ona zaustavlja ili prolazi, a prema mogućnostima organizatora. Svaka i najmanja akcija - skup, polaganje cveća, drugarsko veče, sportsko takmičenje, tribina itd. - veliki su doprinos našoj borbi za očuvanje i nastavljanje tradicija NOB i revolucije od 1941. do 1991.

Uručenje štafete mladosti obavljalo bi se ispred muzeja 25. maj na platou predviđenom za omladinske manifestacije sa ciljem da se jednog dana to radi na stadionu FK Partizan. Za organizaciju jedne takve manifestacije angažovati, ako je to moguće, ljude koji su to radili u Titovo vreme.

Stevan Mirković, general u penziji

HOĆEMO LI DOČEKATI POPIS STANOVNIŠTVA U BIH

Još uvijek čekamo da se aktuelni politički "bogovi" dogovore oko konačnog provođenja popisa stanovništva u Bosni i Hercegovini! Ono što je trebalo biti već davno urađeno uzaludno je bilo pripremano za april ove godine. Novi termin "namješten" je za oktobar 2013. godine uz nadu da više neće biti odgađanja.

Šta nam taj popis donosi? Pa, napokon ćemo vidjeti koliko nas, zaista, ima. Da, koliko nas ima - svih zajedno! Većini stanovništva je bitno napokon saznati tu magičnu brojku svih nas koji živimo u ovoj magičnoj zemlji. Naravno, tu ima i onih koji bi htjeli da saznaju koliko ima ovih, a koliko onih.

Postoji određeni strah kleronacionalističkih krugova oko toga kako će se stanovništvo izjasniti. Njihov strah je opravdan, jer se svuda osjeti nezadovoljstvo, a zna se i ko je za to kriv. Svi mi smo zatvorenici ovog društva negativnog naboja. To se naročito odnosi na nas, Jugoslavene. Da, mi smo veoma nezgodni tipovi, jer poznajemo istinu o zločinu i nudimo svjetlo u ovoj kleronacionalističkoj tami. Smognite hrabrosti i izjasnite se kao i mi - JUGOSLAVENI!

**MI ZNAMO KO SMO
BUDI I TI TO**

